

Mitzvot 90, 8, 143, 215 & 144:

The Meaning of Notar

SEFER HACHINUCH 90

שלא להניח אמורי הפסח לפסל בלינה - שלא להניח אמורים של פסח עד הבקר שלא יקריבו אותן והן נפסלין בשהיה זו ונקראין נותר, שנאמר (שמות כג יח) ולא ילין חלב חגי עד בקר, והוא הדין לשאר אמורין ולשאר קרבנות. ולשון מכלתא (שם) לא ילין חלב, בא הכתוב ללמד על החלבים שנפסלין בלינה. וכבר נכפלה זאת המניעה במקום אחר, שנאמר (שמות לד כה) ולא ילין לבקר זבח חג הפסח

To not leave the entrails of the Pesach sacrifice to stay overnight: Not to leave the entrails of the Pesach sacrifice until the morning, [such] that they not be sacrificed, and [so] become disqualified with this leaving over and become called notar (what is left over); as it is stated (Exodus 23:18), "and the fat of My festival offering shall not be left lying until morning." ... And this preventing was already repeated in another place, as it is stated (Exodus 34:25), "and the sacrifice of the festival of Pesach shall not be left lying until morning."

משרשי המצוה, כי כבוד הקרבן להקריבו בזמנו הקבוע אליו, והמעביר המועד נראה כמתיאש ומשליך הדבר אחרי גוו ואיננו מתעורר ומתפיס כונותיו אל העבודה יפה, ומפני כן נפסלין בכך

It is from the roots of the commandment [that it is] because it is the honor of a sacrifice to sacrifice it at its time that is set for it. And one who passes the set time appears like one who abandons [it] and throws the matter over his back; and he does not arouse himself and properly place his intentions upon the service. And because of this, [the portions to be burned] become disqualified with it.

SIMILAR OBLIGATIONS

לגבי קורבן הפסח: "ולא תותירו ממנו" (שמות י"ב, י')

לגבי קורבן חגיגת ארבעה עשר: "ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב" (דברים ט"ז, ד')

לגבי קורבן פסח שני: "לא ישאירו ממנו עד בקר" (במדבר ט', י"ב)

לגבי קורבן תודה: "ביום ההוא יאכל, לא-תותירו ממנו עד בקר: אני, ה'." (ויקרא כ"ב, ל')

לגבי קורבן שלמים: "ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל, לא יניח ממנו עד בקר." (ויקרא ז', ט"ו)

משנה ברכות א:א

מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים עד חצות רבן גמליאל אומר **עד שיעלה עמוד השחר** מעשה ובאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות ולא זו בלבד אמרו אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר

רש"י: עד שיעלה עמוד השחר – והוא מביאן להיות נותר דכתיב בתודה לא יניח ממנו עד בקר (ויקרא ז':ט"ו) וכלם מתודה ילמדו

אסור להותיר מבשר הקדשים לאחר זמן אכילתן שנאמר בקרבן תודה לא תותירו ממנו עד בקר והוא הדין לשאר הקדשים כולם והמותיר אינו לוקה שהרי ניתקו הכתוב לעשה שנאמר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו:

SEFER HACHINUCH 8

שלא להותיר מבשר הפסח - שלא להותיר כלום מבשר הפסח למחרתו, שהוא יום חמשה עשר בניסן, שנאמר (שמות יב י) ולא תותירו ממנו עד בקר

To not leave from the meat of the Pesach sacrifice: To not leave any of the meat of the Pesach sacrifice to the next day (overnight), which is the fifteenth of Nissan, as it is stated (Exodus 12:10), "You shall not leave any of it over until morning."

That which is written about its slaughter (Mitzva 5) is from the roots of this commandment - to remember the miracles of Egypt. And the essence of that which we were commanded to not leave over from it, is that it is in the way of kings and ministers who do not need to leave over from their meals from one day to the next. And therefore it states that if there remains from it, one should burn it like something that he does not desire, in the way of the kings of the land. And all of this is to remember and establish in our hearts that at this time, God, may He be blessed, redeemed us and we became free and merited majesty and greatness.

מנחת חינוך

והנה הלאו הזה הוא רק בדברים הראויים לאכילה הזהירה התורה דלא נתעצל באכילתם ולא ישארו אבל דברים שא"ר לאכילה ל"מ עצמות וקרניים וכו' שא"ר לאכילה א"ע בלאו זה אלא אפילו יכול לאכלן אלא דאינן בשר גמור מכל מקום כיון דאין אוכלים א"צ לאכול ומותר להותיר

SEFER HACHINUCH 143

מצות שרפת נותר הקדשים - שנצטוינו לשרף הנותר, והוא בשר הקדשים שנשאר אחר עבר זמן אכילתן המגבל להן שנאמר (ויקרא ז יז) והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. וזאת השרפה היא מצות עשה, שכן אמרו במכלתא גבי פסח (שמות יב י) ולא תותירו ממנו וכו' והנותר באש תשרפו וכו' בא הכתוב לתן עשה על לא תעשה, דמשמע שמצות שרפת נותר עשה הוא, ודין הפגול והנותר שוה בזה שיש מצות עשה גם כן בשרפתו, שמצינו הכתוב מוציא הפגול בלשון נותר

The commandment of the burning of the remnant (notar) of the [sacrifices]: That we were commanded to burn the notar - and that is meat of the [sacrifices] that remains after the time limited for their eating has passed - as it is stated (Leviticus 7:17), "And the notar of the meat of the sacrifice on the third day, it shall be burnt with fire." And this burning is a positive commandment ... And the law of piggul and notar are the same in this, that there is also a positive commandment in its burning, such that we have found Scripture expressing piggul, with the word, notar..

It is from the roots of the commandment [that it is] since the nature of all meat is (to spoil) [to become disqualified] by sitting out and coming to (putrification) . And therefore, for the aggrandizement of the matter of the sacrifice - as we have said above (Sefer HaChinukh 102) - we were commanded to burn it immediately and to destroy it from the world, that a man not be disgusted by it and its smell. And the most extreme destruction is by way of fire, more than by separating and scattering in the wind, or any other

thing. And besides this, there is also a hint in the matter to have trust in God, may He be blessed, blessed be He - that a person not [starve] himself regarding his food more than is necessary, to save it for tomorrow - in his seeing that God commanded to completely destroy the holy meat from when its time passed. And He did not want any other creature to benefit from it - whether a man or beast.

SEFER HACHINUCH 215.

To not eat notar: To not eat notar - and that is what remains from the meat of consecrated animals, from a sacrifice that was brought according to its commanded [specifications] after the time that it is fit to eat from it, as it is stated about the inaugural sacrifices (Exodus 29:33), "it shall not be eaten, they are holy." ... But we should not learn from this that notar and pigul (sacrifices disqualified by the wrong thought) are considered one negative commandment, as they are two topics - as I have written above on the prohibition of pigul in the Order of Tsav (Sefer HaChinukh 144). And we found about them that two [different] verses came concerning the punishments, as it is written (Leviticus 7:18), "And if it is surely eaten, etc."; and it is written, after it, "and the soul that eats it will carry its iniquity" - and this carrying of iniquity is excision, as we learn from a comparison with notar. As here, it is written concerning notar (Leviticus 19:6-8)

משרשי המצוה. כתבתי באסור פגול מה שידעתי.

I have written what I have known about the roots of the matter in the prohibition of pigul.

SEFER HACHINUCH 144

שלא לאכל פגול - שלא לאכל הפגול. ופגול הוא קרבן שחשב עליו הכהן המקריב מחשבת פסול בשעת זביחה או הקרבה. ופסול המחשבה הוא כגון שהסכים בדעתו בעת הזביחה או בעת ההקרבה שיאכל מאותו קרבן אחר זמן המגבל לאכילתו, או יקטיר ממנו מה שטעון הקטרה אחר זמן המגבל להקטרה, שאכילת המזבח ואכילת אדם הכל נשמע בלשון אכילה. ובאר הכתוב, שהאוכל ממנו שישא עון, שנאמר (ויקרא ז יח) ואם האכל יאכל וכו' והנפש האוכלת ממנו עונה תשא, ונשיאת העון בכאן הוא כרת, כמו שנלמד בגמרא (זבחים כח ב) בגזרה שוה

To not eat piggul: To not eat piggul - And piggul is a sacrifice that the priest who is sacrificing it had a disqualifying thought at the time of the slaughter or offering. And a disqualifying thought is, for example, that he made up his mind at the time of the slaughter or offering that he would eat from that sacrifice after the limit for its eating or burn from it that which requires burning after the time limit for burning.

From the roots of this commandment is the foundation that we have built at first – as we have said that the matter of the sacrifice is to refine the thoughts of people; and through the acts in their hands to fashion in their souls the evil of sin and the good of straight paths. Therefore in that the main cause of something is thoughts, it is fit to disqualify on account of a thought that leans away from that which is straight in any of his deeds. And this thing is clear, close to the intellect and ancillary of truth.

ויקרא פשרת קדושים יט:א-י

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר בְּדִבְרֵי אֶל־כָּל־עַדְת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אָנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
ג אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אָנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ד אֶל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֵלֶּהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם
אָנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

ה וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֶהוּ: ו **בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכַל** וּמִמִּחְרַת וְהַנּוֹתֵר עַד־יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרָף:
ז וְאִם הָאֵכֶל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה: ח **וְאָכְלוּ עִוְנוֹ יִשָּׂא** כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִקְרְתָה הַגִּפְשׁ הַהוּא
מֵעַמִּיהָ:

ט וּבִקְצָרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ לְקַצֵּר וְלִקְטֹף קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט: י וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲזוּב וְפָרְט כְּרִמְךָ לֹא
תִלְקֹט לְעֵנִי וְלִגְרֹ תַעֲזֹב אֹתָם אָנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

RABBI SAMSON RAPHAEL HIRSCH

So that when we bring shelamim offerings in the feelings of our undisturbed happiness, no trace of that heathen erroneous idea may be present, as if it were necessary to placate the deity jealous of our undisturbed happy condition by giving something of it up to him out of our own free will. It is not to satisfy God's requirements but our own, that the offering is to be brought. **Lirtzonchem Tizbechuhu**. The purpose of our offering is to be an expression of our vow to make and keep good intentions.

B'yom zavachtem y'ochal, and so little is death or destruction the meaning of the slaughter of the offering, that the achila, the joyful eating of the offering in the Presence of God in ones own homely family circle belongs essentially to the objects of the offerings. It is in this that the meaning of zevicha really culminates and therefore the **zevicha and the achila must be kept in close connection in time**. Not only that which is actually left uneaten beyond the fixed time, notar, has to be burnt, but even if only at the moment of zevicha there should be only a thought of separating the achila from the zevicha in time – the whole offering becomes pagul, and with notar, any meat which has actually become separated from the zevicha by lapse of time Gravest desecration of kodshim, punishable by karet. Notar is achila without zevicha, is the sanctioning of uncontrolled enjoyment of one's senses, and pigul is zevicha without achiela is the idolatrous polytheistic delusion. Both are blasphemous perversion of God's kodshim.

רמב"ן על הפרשה; ויקרא יט:ט

אבל כולם בטעם נכון ותועלת שלימה והטעם בכלאים כי השם ברא המינים בעולם בכל בעלי הנפשות בצמחים ובבעלי נפש התנועה ונתן בהם כח התולדה שיתקיימו המינים בהם לעד כל זמן שירצה הוא יתברך בקיום העולם וצוה המרכיב שני מינין משנה בכחם שיוציאו למיניהם ולא ישתנו לעד לעולם שנאמר בכולם "למיניהו" (בראשית א) ... ומכאיש במעשה בראשית כאילו יחשוב שלא השלים הקב"ה בעולמו כל הצורך ויחפוץ הוא לעזור בבריאתו של עולם להוסיף בו בריות והמינים בבעלי חיים לא יולידו מין משאינו מינו וגם הקרובים בטבע שיוולדו מהם כגון הפרדים יכרת זרעם כי הם לא יולידו